

Het Landerijgoed: het landgoed van dit nieuwe decennium

Minister Schouten van LNV besteedde in ‘Realisatieplan Visie LNV: Op weg met nieuw perspectief’ nadrukkelijk aandacht aan de opkomst van geïntegreerde agrarische bedrijven: Deze ontwikkelen naar haar mening innovaties en experimenten buiten de bestaande paden. Dat is ook het doel van het landerijgoed.

Auteur: René van Druenen

In genoemde visie schrijft de minister: “Doorgaans delen we agrarische bedrijven in naar hun gespecialiseerde activiteiten: akkerbouw, (glas)tuinbouw, melkveehouderij, rundveehouderij, fruitteelt, et cetera. Er is echter een nieuwe groep van bedrijven in opmars die we geïntegreerde bedrijven kunnen noemen. Deze (...) combineren meerdere productietakken en richten zich op productie van gewassen en vee met daarbij oog voor maatschappelijke doelen zoals biodiversiteit, boer-burger-relatie, natuur en/of landschap.” (...) “Ze bieden dus echt nieuwe richtingen. Daarmee inspireren zij gangbare ondernemers en laten zij zien dat het anders kan.”

Alles in één concept
De integratie waarnaar de minister hier verwijst, zou je ook anders kunnen benaderen. Op dit moment richten verschillende groepjes boeren zich op zaken als koolstofvastlegging (koolstofboeren), de bodem (bodemboeren) of de natuur (natuurboeren), veelal los van elkaar.

Waarom zou je al die losse initiatieven niet bij elkaar kunnen brengen in één toekomstgericht concept? Bijvoorbeeld in een landerijgoed.

Bij een landerijgoed ligt de nadruk niet op het individuele product maar op de complete productiewijze. Niet langer krijgt ieder product afzonderlijk een keurmerk, maar krijgen alle producten afkomstig van een landerijgoed samen hetzelfde eigen keurmerk.

De basis voor dat keurmerk is de agro-ecologische wijze (=agrobosbouw) waarop alle daarvan afkomstige producten worden geproduceerd, met onze natuur en ons landschap als uitgangspunten. Het is dus natuur- én landschapsinclusief; gecertificeerd volgens een landelijk geldend systeem en gelegen in over-

“Wat natuurlijk heel erg mooi zou zijn, is als je in een gebied van zeg 25 km², meerdere landerijgoederen hebt”

Strokenteelt ERF-WUR nog zonder stroken met bomen en struiken Foto: ERF-WUR

gangsgebieden tussen stad en platteland en tussen (intensieve) landbouw en natuur. Daarbij is voedselproductie bestemd voor de lokale/regionale markt en op enigerlei wijze wordt gecombineerd met het leveren van allerlei ecosysteemdiensten en met het voorzien in andere extensieve functies, zoals wonen, energie, natuurontwikkeling, zorg, recreatie, educatie, energie. Multifunctioneel landgebruik dus.

Landerijgoederen kennen als collectief hun eigen korte gesloten keten. Van zogeheten agroprosumenten, dat zijn mensen die de functie van voedselproducent én -consument in zich verenigen, via vaste lokale afnemers naar een eigen keten van agrorestaurants waarin wordt gewerkt met producten afkomstig van landerijgoederen. De beheerder van een als coöperatie functionerend landerijgoed laat zich bij zijn/haar werkzaamheden bijstaan door alles wat de moderne agrotechniek te bieden heeft. Met bijvoorbeeld ook

kleine en grotere robots ondergebracht in agromodules: modulaire, koppelbare en gemakkelijk verplaatsbare werkeenheden met daarin een kleinschalige kaasmakerij, slachterij of cidermakerij, waarmee de oogst ter plekke kan worden verwerkt.

Wettelijke inpassing

Martha Bakker, hoogleraar Landgebruikspanning aan de WUR, schreef het volgende over het landerijgoed: 'Wat natuurlijk heel erg mooi zou zijn, is als je in een gebied van zeg 25 km², meerdere landerijgoederen hebt, zodat je je vervolgens heel doelgericht kunt gaan inzetten om de tussenliggende ruimte ook te gaan de-intensiveren. Dat hoeft dan niet per se volgens het landerijgoedconcept te zijn, maar dat kan ook bestaan uit gemakkelijkere vormen van natuurinclusieve landbouw, bijvoorbeeld toegespitst op één ecosysteemdienst.' Een probleem waar de geïntegreerde agrarische bedrijven van minister Schouten tegenaan kunnen lopen, is

Agrobosbouw versie 2.1

Agrobosbouw is een agro-ecologische vorm van landbouw waarbij meerjarige planten zoals bomen of kruiden op een klimaatslimme manier worden gecombineerd met éénjarige planten als granen of groenten (agrobosakkers) of met vee als koeien of kippen (agrobosweides).

Bij zowel agrobosakkers als agrobosweides is het gebruiken van meerjarige planten echter tot nog toe meestal beperkt gebleven tot bomen (vroeger hoogstamfruitbomen, tegenwoordig vooral notenbomen) die op een vaste afstand van elkaar zijn geplant. Hierdoor kan de indruk ontstaan dat het eigenlijk gaat om een paar monoculturen door elkaar. Dat moet toch natuurintensiever kunnen? Daarom hebben we samen met een team van WUR-studenten de versie 2.1 van agrobosbouw ontworpen, waarbij agrobosakkers en agrobosweides op een flexibele manier zijn geïntegreerd in agrobosstroken.

Geïnteresseerd in een beschrijving van een landerijgoed voorzien van onze versie 2.1 van agrobosbouw? Mail dan naar info@agrobosbouw.nl met als onderwerp 'landerijgoed 2029'.

onze wet- en regelgeving. Die gaat zo goed als altijd over óf landbouw óf natuur, iets daar tussenin lijkt nog niet te bestaan. Het scheppen van geleidelijk verlopende overgangen tussen landbouw en natuur is echter absoluut noodzakelijk. Om te beginnen in een wet- en regelgeving die ook geïntegreerd is als het over landbouw en natuur gaat. Bijvoorbeeld op basis van een nieuwe tussencategorie agronatuur die dan kan worden ingezet in ons hele landschap, bijvoorbeeld in de vorm van buffers, dus ook stikstofbuffers, tussen stad en platteland of tussen verder intensiverende landbouw en natuur. Want dan kunnen landerijgoederen als toekomstbestendige, multifunctionele en geïntegreerde agrarische bedrijven pas daadwerkelijk een functie krijgen in de overgangsgedieden waar Bakker op doelt.

Drs. R. van Druenen is werkzaam bij Coöperatie Agrobosbouw NL

Agrobosbouw en het Klimaatakkoord

De steeds vaker gehoorde roep om meer bomen kan niet zomaar even worden waargemaakt. Zo weten de provincies hun in 2013 gedane belofte dat ze samen vóór 2027 80.000 hectare nieuwe natuur zouden gaan aanleggen, al niet waar te maken. De teller staat op zo'n 36.000 hectare en in het huidige tempo zullen de nog ontbrekende 44.000 hectare pas in 2049 zijn gerealiseerd. Te laat als het om ons klimaat gaat. Daar komt bij dat in het Klimaatakkoord extra wordt ingezet op aanplant van tienduizenden hectare natuurlijk bos én op de realisatie van ruim 30.000 hectare agrobosbouw tussen nu en 2030. Waar zou al die grond vandaan moeten komen? Precies, vooral van de landbouw, bijvoorbeeld in de vorm van agrobosbouw.